

recenzia

Lenka Džadíková
teatrologička

Michaela Homolová
VEĽKÁ CESTA

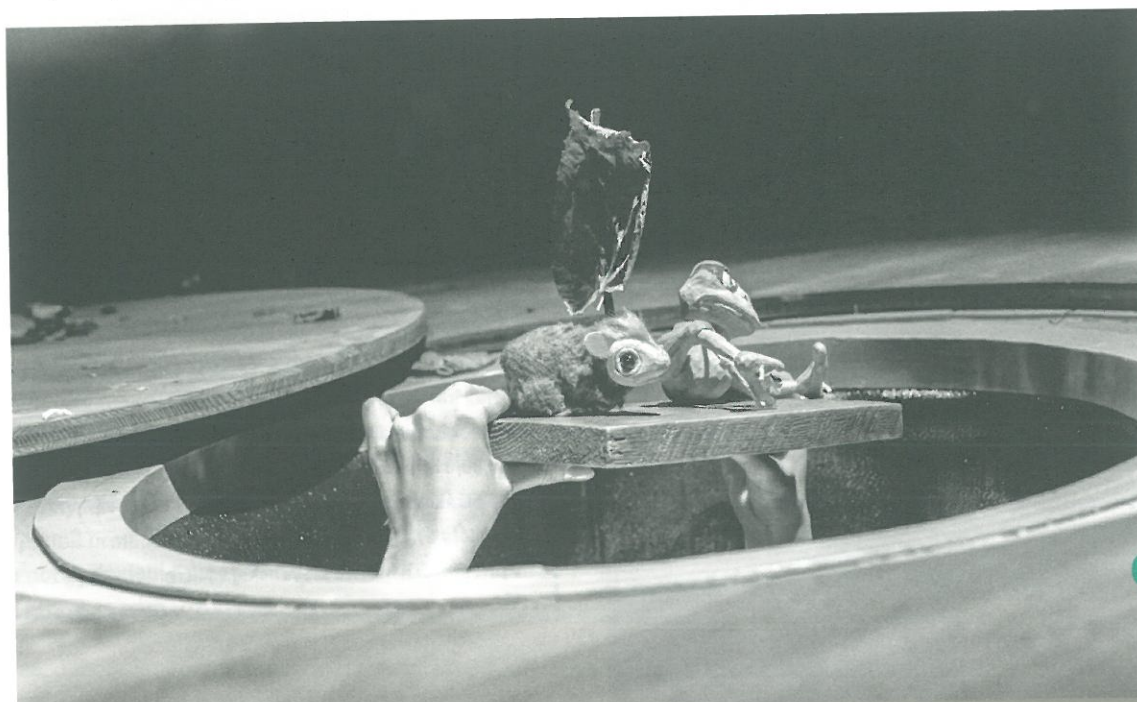
Inklú/poé/zia

Najnovšiu inscenáciu Bábkového divadla na Rázcestí *Veľká cesta* môžeme zaradiť do niekoľkých kontextov. Prvým je tvorba Michaely Homolovej na Slovensku. Režisérka, odchovaná bratislavským detským divadelným súborom GONG, vyštudovala bábkarskú réžiu na pražskej DAMU a tvorí v Českej republike, predovšetkým v libereckom Naivnom divadle. Jej inscenácie žnú úspechy, dokázali prelomiť bariéry „to je iba bábkové“ alebo „to je iba pre deti“ a získali ceny aj v takých anketách, kde sa dovtedy táto tvorba nepresadila. Značný ohlas majú aj v zahraničí.

Naopak, jej slovenské inscenácie v nezávislom divadle BABADLO z Prešova, v Bratislavskom bábkovom divadle a banskobystrickom Bábkovom divadle na Rázcestí nevzbudili väčší záujem a neprekročili domáci kontext. V BDnR našťudovala v roku 2017 inscenáciu podľa knihy Daisy Mrázkovej *Nádherný utorok*.

Novou inscenáciou však nenadväzuje len na vlastnú tvorbu na Slovensku, ale aj na dva tvorivé okruhy Bábkového divadla na Rázcestí. Tým prvým je inscenovanie poézie. V roku 2019 uviedlo BDnR v réžii Miroslava Lukačoviča inscenáciu z básní Františka Hrubína *Ako sa chytá radosť*. Tá však nebola dobrou ukážkou prístupu k poézii na javisku.

„Tvorcovia stáli pred veľkou výzvou aj preto, že inscenačný text pracuje s poéziou, ktorú prakticky nie je možné pretlmočiť do posunkového jazyka.“

VEĽKÁ CESTA
foto D. Šamaj

VEĽKÁ CESTA

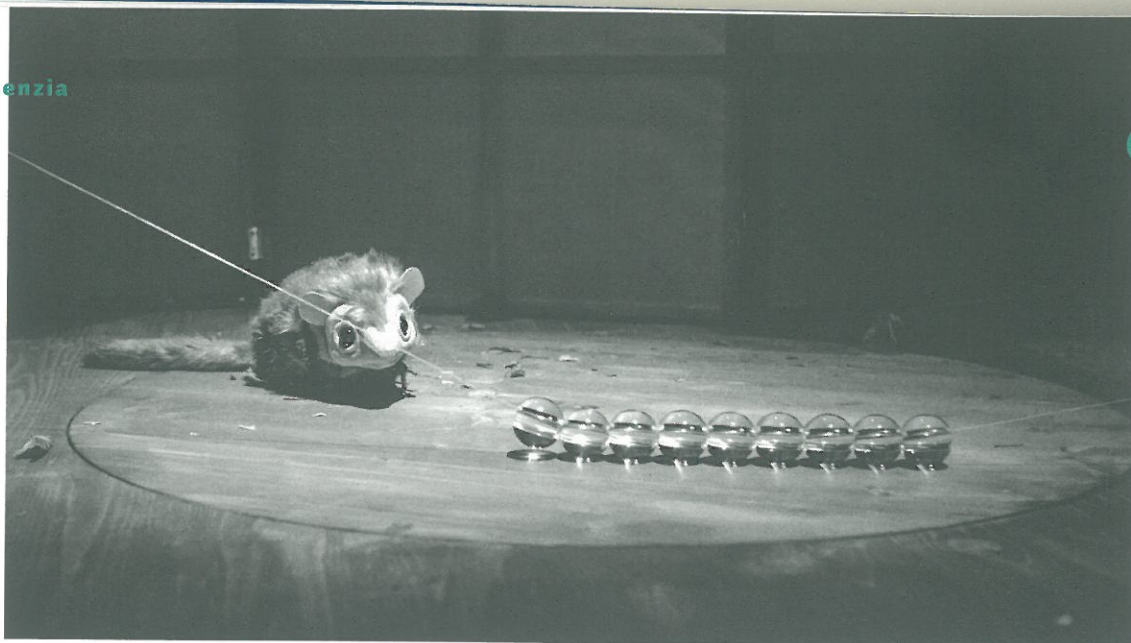
— L. Pradidová,
M. Mackurová,
M. Šamajová
foto D. Šamaj

Dôležitejšie je nadviazanie na dlhodobé aktivity banskobystrického divadla, v ktorých umelecké vedenie reaguje na problematiku menších, znevýhodnených, na inakosť a vytrvalo pracuje na scitlivovaní divákov a diváčok rôznych vekových kategórií v prístupe k týmto témam. V sezóne 2021/2022 pripravili bábkový ateliér pre nepočujúce a počujúce deti *Putovné uško* a experimentálnu inscenáciu *O prvom rozprávkarovi*. Je určená nevidiacim a slabozrakým. Vidiaci si môžu na začiatku predstavenia nasadiť na oči masku alebo môžu sledovať dianie na javisku – hercov a herečky, ktorí vytvárajú auditívnu stránku. Pozorovať ich konanie je zaujímavé, aj keď neilustruje príbeh.

Inscenácia *Veľká cesta* je inkluzívna. Tvorivý tím pod vedením Michaely Homolovej ju pripravil tak, že ju môžu súčasne vnímať zrakovo i sluchovo znevýhodnení a je zároveň plnohodnotnou

inscenáciou aj pre ľudí bez hendikepu. Tvorcovia stáli pred veľkou výzvou aj preto, že inscenačný text pracuje s poéziou, ktorú prakticky nie je možné pretlmočiť do posunkového jazyka. Pre nepočujúcich tak preniesli básnické obrazy do javiskových.

Inscenácia je určená deťom už od dva a pol roka. Michaela Homolová napísala, primerane vekovej kategórii, jednoduchý zrozumiteľný príbeh. Pľšík lieskový a rosnička zelená sa spriatelila, on jej pomôže zachrániť sa pred bocianom. Napokon spoločne pomôžu aj bocianovi, keď sa zamotá do šnúru vešiaka na bielizeň, a spriatelila sa všetci traja. Tento jednoduchý príbeh dopĺňajú prírodné impresie znázorňujúce jesenné a zimné deje a končí sa tým, že bocian odletí do teplých krajín a zvyšné zvery sa uložia na zimný spánok. Mikropríbeh je pretkaný básňami zo staršej tvorby Ľubomíra Feldeka, Daniela Heviera a Kristy Bendovej,

VEĽKÁ CESTA
foto D. Šamaj

ktoré reflektujú predovšetkým prírodné javy.

Výtvarníkom inscenácie bol český scénograf a grafik Hza Bažant. Uprostred scény je menšie drevené pódium, na ktorom sa hrá bábkami. Okolité dekorácie evokujú jeseň – debničky, zaváraniny, fúrik, hrable, orechy, jablká, sklenený demižón s prúteným výpletom. Na začiatku sú na pódii malý vešiak na sušenie bielizne, fúrik, skleník, plechová vaňa. Medzitým stromy, z ktorých už opadali listy. Výtvarník vynikajúco navodil jesennú atmosféru, ktorá intenzívne preniká zo scény, a jeho práca s detailom, farebnosťou a kompozíciou je výborná. Súčasťou pódia je aj točňa, ktorá umožnila režisérke vytvárať dynamické scény interakcií medzi postavami. Ďalším efektným prvkom bolo jazierko, ktoré vzniklo uprostred točne vystlaním otvoru trblietavou látkou.

Tri účinkujúce herečky (Marianna Mackurová, Mária Šamajová a Ľubica Pradidová) sú odeté v country štýle, spod slamených alebo plátenných klobúkov im vytŕčajú zapletené vrkoče. Ich oblečenie má zemité farby. Herečky pracujú so všetkými zložkami prejavu – príbeh rozprávajú, ukazujú v posunkovej reči a hrajú bábkami. Ich pohyb je

ladný, posunkovanie pôsobí niekedy až tanečne. Nepočujúcim divákovi ponúkajú výtvarné obrazy, nevidiacim zase príbeh pretkaný básničkami, podporený hudbou Filipa Homolu a niekoľkými hmatovými podnetmi. Deti (bez rozdielu) sa môžu bábky plcha a žaby dotknúť, pocítia aj rozvírený vzduch počas básne o vetre a tiež vodu z rozprašovača, keď v deji prší. Búrku znázornili zvukovo (aj hudobne), ale aj vizuálne – zábleskami.

Inscenácia *Veľká cesta* je odvážnym krokom Bábkového divadla na Rázcestí, z ktorého vzišlo skutočne inkluzívne dielo. Inscenačný tím vzal na zreteľ možnosti vnímania rôznych detí so špeciálnymi potrebami a dokáže ich spojiť v jednom čase v jednom hľadisku. ♣

M. Homolová: *Veľká cesta*

réžia M. Homolová dramaturgia I. Škripková
scénografia Hza Bažant hudba F. Homola
odborná spolupráca P. Vrto, K. Oravcová účinkujú
M. Mackurová, M. Šamajová, Ľ. Pradidová
premiéra 9. október 2022, Bábkové divadlo
na Rázcestí, Banská Bystrica

” Výtvarník vynikajúco navodil jesennú atmosféru, ktorá intenzívne preniká zo scény, a jeho práca s detailom, farebnosťou a kompozíciou je výborná. “